

2015-04-30

TJÄNSTESKRIVELSE
AFN 2015/39-738

Arbets- och företagsnämnden

Rutiner för tillämpning av Lex Sarah

Förslag till beslut

Arbets- och företagsnämnden antar föreslagna ”Rutiner för tillämpning av lex Sarah”.

Sammanfattning

Lex Sarah är i första hand till för att säkra god kvalitet på de insatser som genomförs inom socialtjänsten. Skyldigheten att rapportera missförhållanden och påtagliga risker för missförhållanden gäller anställda, uppdragstagare, praktikanter under och deltagare i arbetsmarknadspolitiskt program.

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om lex Sarah (SOSFS 2011:5) ska ansvarig nämnd fastställa rutiner för tillämpningen av bestämmelserna.

Ärendet

Den 1 juli 2011 infördes nya bestämmelser om lex Sarah i socialtjänstlagen (2001:453.). Syftet med bestämmelserna är att säkerställa att personer som behöver insatser från socialtjänsten får insatser av god kvalitet. Bestämmelserna innebär:

- skyldighet för anställda att medverka till god kvalitet
- rapporteringsskyldighet av missförhållanden eller påtaglig risk för missförhållanden
- anmälningsskyldighet till Inspektionen för vård och omsorg vid allvarliga missförhållanden eller påtaglig risk för allvarliga missförhållanden

Bestämmelserna kring lex Sarah framgår av 7 kap. 6 §, 14 kap. 3-7 §§ socialtjänstlagen. I lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade finns även reglerat kring lex Sarah.

Lex Sarah – en del av det systematiska kvalitetsarbetet

Bestämmelserna om lex Sarah omfattar flera skyldigheter som i de flesta fall riktar sig till den som bedriver en verksamhet inom socialtjänsten, vid Statens institutionsstyrelse eller enligt lagstiftningen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Skyldigheten att rapportera missförhållanden och påtagliga risker för missförhållanden gäller dock de som

fullgör uppgifter inom respektive verksamhet. Anställa, uppdragstagare, praktikanter under och deltagare i arbetsmarknadspolitiskt program omfattas av rapporteringsskyldigheten.

Lex Sarah är i första hand till för att säkra god kvalitet på de insatser som genomförs. Syftet med lex Sarah är:

- Att komma till rätta med brister i verksamheten
- Att missförhållanden ska rättas till
- Att förhindra att liknande missförhållanden händer igen
- Att verksamheten ska utvecklas

Eftersom rapportering av missförhållanden är en viktig del i det systematiska kvalitetsarbetet, ska inte repressalier vara aktuella mot en anställd med flera som utför sin lagreglerade skyldighet. Istället ska ansvariga inom verksamheten uppmuntra och välkomna ett arbetssätt som innebär att de anställda uppmärksammar sådant som kan medföra att missförhållanden uppstår.

Rapporteringsskyldigheten ska vara ett stöd för anställda med flera att i det dagliga arbetet bidra till att utveckla och säkra kvaliteten i de insatser som ges och den verksamhet som bedrivs. Den ska också vara ett stöd för anställda med flera att rapportera ett missförhållande utan rädsla för repressalier.

Ansvarig nämnd antar rutiner för tillämpning

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om lex Sarah (SOSFS 2011:5) ska ansvarig nämnd fastställa rutiner för tillämpningen av bestämmelserna. Föresskiftet och de allmänna råden utgör tillsammans med Socialstyrelsens ”Lex Sarah – Handbok för tillämpningen av bestämmelserna om lex Sarah” (2014) underlag för de rutiner som arbets- och företagsnämnden arbetat fram. Med hjälp av rutinerna ska det säkerställas att lex Sarah hanteras i enlighet med

Samordnare för lex Sarah inom arbets- och företagsnämnden

Inom arbets- och företagsnämnden kommer en samordnare utgöra ett stöd i samband med rapportering enligt lex Sarah. Samordnaren kommer bland annat utgöra en viktig funktion i vad gäller informationsinsatser till de rapporteringsskyldiga, utgöra utredningsstöd till ansvariga chefer samt sköta kontakten med Inspektionen för vård och omsorg.

Eftersom en enskild verksamhet är skyldig att informera nämnden om att en lex Sarah-anmälan har gjorts till Inspektionen för vård och omsorg behöver nämnden utse en eller flera personer som, för nämndens räkning, tar emot informationen från enskilda verksamheter. Nämnden kan delegera ansvaret till en tjänsteman, eller i annan ordning utse någon, som får ta emot informationen från enskilda verksamheter. Samordnare för lex Sarah föreslås ta emot denna typ av information.

Nämnden ska hållas informerad

Ibland är det inte den beslutande nämnden som svarar för genomförandet av en beslutad insats. Även om det är någon annan än den beslutande nämnden som svarar för genomförandet av en insats har den beslutande nämnden fortfarande ansvar för att kunden får den beviljade insatsen och att insatsen är av god kvalitet. För att kunna ta detta ansvar måste nämnden få ta del av information som rör genomförandet av insatser för kunden i olika avseenden. Ett exempel är information om en anmälan av ett allvarligt missförhållande eller en påtaglig risk för ett allvarligt missförhållande som rör en kund som nämnden har ansvar för.

Direktören för arbete och fritid ansvarar för att informera nämndens presidium om att en rapport upprättats, om den är av allvarligare karaktär. I övriga fall informeras respektive nämnd genom ett anmälningsärende vid nästkommande sammanträde.

När en rapport leder till en anmälan till Inspektionen för vård och omsorg informerar lex Sarah-koordinator nämnden i ett informationsärende. Beslutet från Inspektionen för vård och omsorg återrapporteras även till nämnden i ett informationsärende.

Ekonomiska konsekvenser

Då lex Sarah utgör en viktig del inom nämndens systematiska kvalitetsarbete innebär rutinerna att det finns goda förutsättningar att verksamheten utvecklas ytterligare i positiv riktning. Genom goda rutiner avseende rapportering kan verksamheten komma till rätta med brister i verksamheten och missförhållanden rättas till.

Om Inspektionen för vård och omsorg vid sin granskning finner att verksamheten inte följer lagar, förordningar och andra föreskrifter kan myndigheten kräva att den som bedriver verksamheten vidtar åtgärder för att rätta till sina brister. Inspektionen för vård och omsorg kan också förelägga verksamheten att rätta till bristerna och föreläggandet får förenas med vite.

Konsekvenser för barn

Barn och ungdomar som ingår i ett hushåll som får en insats inom socialtjänsten påverkas om missförhållanden eller risk för missförhållanden uppkommer i samband med utförandet av insatsen. Genom att ha väldokumenterade rutiner kan eventuella missförhållanden rättas till i tid och förhindra att andra med liknande insatser från socialtjänsten, däribland barn och ungdomar, inte utsätts för samma sak.

Bilagor

1. Rutiner för tillämpning av lex Sarah

Carina Filipovic
Enhetschef
Arbets- och företagsenheten

Anneli Sagnérius
Kommunjurist
Juridik- och kanslienheten